

Bijzonder onderwerp

Tandheelkundige zorgverlening aan ouderen*

Inventarisatie en aanbevelingen

Samenvatting. Dit artikel bevat de conclusies van een inventarisatie van de internationale literatuur over de relatie tussen de vergrijzing van de bevolking en de tandheelkundige zorgverlening. Tevens worden de aanbevelingen vermeld die op basis van de literatuurstudie en de daaruit getrokken conclusies zijn geformuleerd.

SCHUIL GRE, DE BAAT C, KALK W. Tandheelkundige zorgverlening aan ouderen. Inventarisatie en aanbevelingen. Ned Tijdschr Tandheelkd 1994; 101: 107-8.

G.R.E. Schuil, tandarts
C. de Baat, tandarts
W. Kalk, tandarts

*Een beknopte samenvatting van het rapport 'Inventarisatie tandheelkundige zorgverlening aan ouderen'.

Uit de Nederlandse Vereniging voor Gerodontology (NVGe) en het Tandheelkundig Research Instituut Klinisch Onderzoek Nijmegen (TRIKON).

Trefwoord: Gerodontologie

Datum van acceptatie: 15 juni 1993.

Adres: C. de Baat,
postbus 9101, 6500 HB Nijmegen.

1 Inleiding

Langzamerhand valt te constateren dat de aandacht voor ouderen toeneemt, dat de vraag naar tandheelkundige zorgverlening door ouderen stijgt en dat de mondgezondheid van ouderen verandert. Deze drie zaken vormden de aanleiding voor een inventarisatie van de internationale literatuur over de relatie tussen de tandheelkundige zorgverlening en de vergrijzing van de bevolking. Als eerste doelstelling stond voor ogen een beeld te schetsen van:

- de mondgezondheid van ouderen en de te verwachten ontwikkeling hiervan;
- het tandheelkundig onderwijs;
- de activiteiten op het gebied van de tandheelkundige preventie;
- de financiering van de tandheelkundige zorgverlening aan ouderen.

De tweede doelstelling was op basis van de uitkomsten van de inventarisatie enige aanbevelingen te formuleren.

2 Inventarisatie van literatuur

Na een uitgebreide inventarisatie van de literatuur zijn de volgende conclusies getrokken:

- De mondgezondheid van ouderen is over het algemeen slecht.
- Het aantal ouderen met een (gedeeltelijke) natuurlijke dentitie neemt toe.
- De komende jaren zal nog een groot aantal ouderen tandeloos zijn en kampen met de problemen van alveolaire kaakbotreductie.
- Het onderwijs in de gerodontologie en de geriatrische tandheelkunde is niet of nauwelijks ingevoerd in het curriculum van studenten tandheelkunde en mondhygiëne.
- Er is een tekort aan (collectieve) preventieprogramma's voor ouderen.
- De tandheelkundige zorgverlening aan ouderen is onvoldoende geïncorporeerd in het totale systeem van gezondheidszorgverlening.
- Er ontbreekt nog veel kennis over de volgende onderwerpen:
 - * epidemiologie in relatie tot de mondgezondheid van ouderen;
 - * verouderingsprocessen van de oro-faciale weefsels;
 - * de interactie tussen algemene gezondheid en mondgezondheid;

- * attitude en gedrag van ouderen in relatie tot mondgezondheid;
- * discrepantie tussen behandelingsnoodzaak en -behoefte;
- * behandelingsmogelijkheden van afwijkingen van oro-faciale weefsels en de effectiviteit van behandelingen.

3 Aanbevelingen

Op basis van de in de literatuur beschreven bevindingen en de daaruit getrokken conclusies zijn vervolgens de onderstaande aanbevelingen geformuleerd.

Algemeen

- De tandheelkundige zorgverlening aan ouderen dient een geïntegreerd onderdeel te worden van het totale systeem van gezondheidszorgverlening.
- Teneinde het onderwijs en het onderzoek op het gebied van de gerodontologie en de geriatrische tandheelkunde te bevorderen is het wenselijk een (bijzondere) leerstoel gerodontologie te vestigen.

Onderwijs

- Invoering van de vakken gerodontologie en geriatrische tandheelkunde in het onderwijs aan studenten tandheelkunde en mondhygiëne. Hierbij moeten voldoende mogelijkheden bestaan om, bijvoorbeeld door de studenten stage te laten lopen in verpleeg- en/of bejaardenhuizen, ervaring op te doen met de behandeling van lichamelijk en/of geestelijk gehandicapte ouderen.
- Invoering van verplicht tandheelkundig onderwijs aan voorlichtingsconsulenten, verpleegkundigen, ziekenverzorgenden en andere bij de verzorging van ouderen betrokken beroepsgroepen.
- Intensivering en stimulering van bij- en nascholing aan tandartsen en mondhygiënist met betrekking tot de gerodontologie en de geriatrische tandheelkunde.
- Intensivering en stimulering van (na)scholing van tandarts-assistenten en andere bij de tandheelkundige verzorging van ouderen betrokken beroepsgroepen.

Preventie

- Acties op het gebied van de tandheelkundige preventie, gericht op de oudere patiënt, dienen aandacht te besteden aan:
 - ontwikkeling en uitvoering van (collectieve) preventiepro-

- gramma's, die zowel theoretisch als praktisch van aard zijn en zich toespitsen op gedragsbeïnvloeding met betrekking tot de mondgezondheid;
- (regelmatige) evaluatie van het effect van preventieprogramma's;
- individuele begeleiding aangepast aan de capaciteiten van het individu;
- stimulering van het gebruik van fluoridebevattende tandpasta's;
- dagelijkse begeleiding bij de mondverzorging van vooral hoogbejaarden en geïnstitutionaliseerden, ondersteund door het regelmatig laten spoelen met een chloorhexidine-oplossing.

Financiering van de zorgverlening

Omdat de financiële aspecten van een optimale zorgverlening aan ouderen (bijvoorbeeld verzekeringsaanspraken, tariefstructuur en -hoogte) een complexe materie omvatten en omdat de in dit rapport beschreven literatuur hierin te weinig inzicht verschaft, is een zorgvuldige nadere analyse van dit onderdeel gewenst.

Onderzoek

Op de hierna te noemen gebieden dient, gericht op de oudere

tandheelkundige patiënt, verder wetenschappelijk onderzoek plaats te vinden:

- epidemiologie in relatie tot de mondgezondheid;
- verouderingsprocessen van de orofaciale weefsels;
- slijtage en duurzaamheid van restauratieve voorzieningen;
- interactie tussen algemene gezondheid en mondgezondheid;
- attitude en gedrag in relatie tot mondgezondheid;
- discrepantie tussen behandelingsnoodzaak en -behoefte;
- behandelingsmogelijkheden van afwijkingen van orofaciale weefsels en de effectiviteit van diverse behandelingsmethoden;
- (collectieve) preventie.

Literatuur

- 1 SCHUIL GRE. Inventarisatie tandheelkundige zorgverlening aan ouderen. Nijmegen: Nederlandse Vereniging voor Gerodontologie/Tandheelkundig Research Instituut Klinisch Onderzoek Nijmegen, 1992.

Summary

DENTAL CARE FOR ELDERLY PEOPLE IN THE NETHERLANDS; A REVIEW AND SOME GUIDELINES

Key word: Geriatric dentistry

This article presents a brief review of the existing literature on dental care for elderly people. Also, based on this review and its conclusions, some guidelines are given in order to improve the dental care for elderly people.